

سرشناسه: منصوری قوام آبادی، شهلا، ۱۳۵۸ -
 عنوان و نام پدیدآور: ابوالفضل و ابوالفتح بن عمید (اقدامات و شرح حال)/ مولف شهلا منصوری قوام آبادی.
 مشخصات نشر: تهران: فرهوش، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری: ۱۹۹ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۹۵۶۲۵-۳
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه: ص ۱۹۱ - ۱۹۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 موضوع: ابن عمید، ابوالفضل محمد بن حسین، ۴۲۹۸-۳۶۰ ق.
 موضوع: ابن عمید، ابوالفتح
 موضوع: وزیران - ایران
 موضوع: Viziers - Iran
 موضوع: ایران - تاریخ - دیلمیان، ۳۲۰ - ۴۴۷ ق.
 موضوع: Buyids -- History -- Iran، ۹۳۹ - ۱۰۵۵
 رده بندی کنگره: DSR۷۴۳
 رده بندی دیویی: ۴۸/۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۱۸۲۱۳

عنوان: ابوالفضل - بواله - بن عمید (اقدامات و شرح حال)

مؤلف: شهلا منصوری قوام آبادی

ناظر علمی: سه نه قاسمی

صفحه آرا: عا به انتظاری

طراح جلد: آریر پاشا

چاپ و صحافی: هاشم محمد بی

نوبت چاپ: اول - بهار، ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال

آدرس: میدان انقلاب - ضلع جنوب شرقی - ساختمان مترجمان - پلاک ۱۷ - طبقه ۱

انتشارات: ۰۹۱۰۷۸۹۲۷۴۷ - ۰۹۱۰۷۸۹۲۷۴۷

دبیرخانه: ۰۶۶۹۱۱۷۲۶ - ۰۶۶۴۰۶۳۰۹

دورنگار: ۸۹۷۸۴۵۵۸

www.farhoosh-pub.com

فهرست مطالب

۸	بیشگفتار.....
۹	مقدمه.....
۱۳	فصل اول: نقش خاندان ابن عمید در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۱۴	تعاریف واژگان.....
۱۷	نقش فره‌ن‌ها در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۲۲	نحوه انحصار فرمانروا در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۲۴	امتیازات فرمانروا در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۲۵	وظایف و اختیارات فرمانروا در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۲۷	رابطه فرمانروا با پایتخت در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۳۱	وزارت در دوره آل بویه و جایگاه آن در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۳۱	تعریف وزارت.....
۳۲	وزارت در دوره اسلامی.....
۳۳	انواع وزارت.....
۳۵	توان سیاسی وزیر در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۴۱	توان نظامی وزیر به عنوان سپهسالار در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۴۳	مصادره اموال وزرا در دوره آل بویه.....
۴۶	اقطاع و درآمدهای وزیر و نقش آن در کارکرد وزارت.....
۴۷	موقعیت علمی وزرا و نقش آن در انتخاب وزیر.....
۴۸	رابطه وزیر با امیر و سایر نهادها در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۵۱	نقش شاهزادگان در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۵۲	شاهزادگان و نقش آنان در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۵۸	رابطه شاهزادگان با سایر نهادها در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۶۲	خاتونهای دربار.....
۶۳	نقش زنان در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۶۸	نقش قاضی القضاة در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۶۸	موقعیت قضات در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۶۹	وضعیت و جایگاه قاضی القضاة در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....
۷۳	روابط قاضی القضاة با سایر ارکان و نهادها در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....

نقش امیران نظامی در ساختار قدرت سیاسی آل بویه..... ۷۴

بررسی وضعیت نظامیان و نقش آنان در ساختار قدرت سیاسی آل بویه..... ۷۵

بافت (ترکیب) جمعیتی سپاه..... ۷۶

درگیری میان ترکان و دیلمیان و تاثیر آن بر ساختار قدرت سیاسی آل بویه..... ۸۲

سلسله مراتب سپاه..... ۸۵

امیر در رأس سپاه..... ۸۵

نقش سپهسالار در ساختار نظامی آل بویه..... ۸۶

رابطه نظامیان با امیر و سایر نهادها در ساختار قدرت سیاسی آل بویه..... ۸۸

فصل دوم : نقش خاندان ابن عمید در ساختار قدرت سیاسی آل بویه..... ۹۴

ابوالفضل محمد بن حسین بن محمد (۳۶۰ - ۳۰۰ هـ)..... ۹۸

شرح حال محمد بن عمید..... ۹۸

وزارت ابن عمید..... ۱۰۰

نقش ابن عمید در تهیه و تجهیز کردن وزارت در ساختار قدرت سیاسی آل بویه..... ۱۰۲

نقش ابن عمید در ساختار وزارت..... ۱۰۵

نحوه عملکرد ابن عمید در ارتقاء با سامانی..... ۱۰۸

تدابیر نظامی ابن عمید در نبرد با قاتکان و تاثیر آن بر نهاد وزارت..... ۱۱۰

تدابیر نظامی ابن عمید در حمله سپاه خراسان به ری و تاثیر آن بر وزارت..... ۱۱۴

نقش ابن عمید در گسترش نفوذ خود بر امور اقتصادی..... ۱۱۸

ابن عمید در نگاه چند تن از همعصران..... ۱۲۳

نحوه عملکرد ابن عمید در امور نظامی..... ۱۳۱

موقعیت علمی ابن عمید و نقش آن در امور نظامی..... ۱۳۳

تدابیر نظامی ابن عمید در غلبه بر جنبش مرزبان و تاثیر آن بر وزارت..... ۱۳۴

حمله و شمشیر به طبرستان و نقش ابن عمید به عنوان وزیر در دفع آن..... ۱۳۸

کارکرد نظامی ابن عمید در مقابله با ابن ماکان..... ۱۳۹

شورش بلکا در سال ۳۴۵ هـ و چگونگی دفع آن توسط ابن عمید..... ۱۴۰

حضور ابن عمید در آذربایجان و دفع شورش در آن منطقه..... ۱۴۱

نقش ابن عمید در مقابله با حسنویه کرد و تاثیر آن بر وزارت..... ۱۴۲

موقعیت علمی و ادبی ابن عمید و نقش آن در ساختار نهاد وزارت..... ۱۴۳

فهرست مطالب

توانمندی علمی ابن عمید در علوم گوناگون و زبان و اشعار عربی و تاثیر آن بر نهاد وزارت.....	۱۴۴
نقش ابن عمید در گسترش علوم و کارکرد آن در ساختار وزارت.....	۱۵۰
اساتید ابن عمید و تاثیر آنها بر شخصیت وی.....	۱۵۶
مذهب (تشیع گرایی) ابن عمید و تاثیر آن بر کارکرد وزارت او.....	۱۵۸
قم در زمان جغرافی نویسان.....	۱۶۰
تشنه فریب ابن عمید و تاثیر آن بر کارکرد وزارت در ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....	۱۶۱
شرح خلاق ابن عمید و تاثیر آن بر کارکرد وزارت.....	۱۶۳
ابوالفتح بن ابوالفضل بن عمید.....	۱۶۷
شرح حال و زندگی ابوالفتح بن ابوالفضل بن عمید.....	۱۶۷
اخلاق ابوالفتح بن ابوالفضل بن عمید و تاثیر آن بر کارکرد نهاد وزارت.....	۱۷۲
رفتار و برخورد ابوالفتح بن ابوالفضل بن عمید و قبض و بسط نهاد وزارت.....	۱۷۳
وزارت ابوالفتح بن عمید و تاثیر آن بر ساختار قدرت سیاسی آل بویه.....	۱۷۸
فعالیت نظامی ابوالفتح بن عمید و تاثیر آن بر کارکرد نهاد وزارت.....	۱۸۲
سخن آخر.....	۱۸۹
منابع و مآخذ.....	۱۹۲

پیشگفتار

با یاری خداوند و با این انگیزه که به علاقه‌مندان این موضوع و متخصصان این رشته خدمتی کرده باشم تصمیم گرفتم که رساله دوره ارشد را به صورت کتاب تألیف کنم؛ نقش مهم و کلیدی دو شخصیت ابوالفضل بن عمید و ابوالفتح بن عمید در دوره آل بویه و ناشناخته بودن اقدامات و کارهای آنان و به خصوص این که هر دو بر مذهب شیعه بودند از دلایل اصلی‌ام برای انجام این مطالعه و پس از آن تبدیل کردنش به کتاب بودند تا افراد بیشتری از آن بهره‌مند شوند.

در انجام این مطالعه استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اسنادی محور اصلی بود؛ در همین راستا لازم است از کادر کتابخانه مرکزی، شیرازی دانشگاه شیراز و کتابخانه تخصصی تاریخ دانشگاه الزهراء (س) تشکری صمیمانه داشته باشم، همچنین از کادر کتابخانه مرکزی و بخش مرجع دانشگاه الزهراء، کتابخانه مجلس، کتابخانه ملی و از تمام کسانی که در مراحل مختلف کار با صبر و حوصله و با راهنمایی‌ها و اطلاعات ارزنده خود من را در انجام بهتر این پژوهش یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

بدیهی است که در جریان انجام پژوهش و بعد از آن در آموختن آن به صورت کتاب با مشکلاتی روبه‌رو بودم؛ از آن جمله کمبود منابع این دوره بود؛ هم به لحاظ زمانی عمر این حکومت و نیز هم‌زمانی آن با حکومت‌های قدرتمندی چون غزنوی و سلجوقی و به دلیل این که آل بویه به عنوان یک حکومت شیعه مذهب مطرح بود.